



CLT/CIH/MCO/2010/PI/144
Paris, 26 Février 2010
Original: English

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединенных Наций по
вопросам образования,
науки и культуры

منظمة الأمم المتحدة
للتربية والعلم والثقافة

联合国教育、
科学及文化组织

Official Translation of the 1954 Hague Convention for the Protection
of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

Submitted by Kyrgyzstan

Куралдуу кагылыштар учурунда маданий
дөөлөттөрдү коргоо жөнүндө Конвенция
/1954-ж. 14-май/

Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар, акыркы куралдуу кагылыштар учурунда маданий дөөлөттөргө олуттуу зыян келтирилгендигин жана согуш техникасынын өнүгүшүнүн кесепетинен алар улам барган сайын кыйроо коркунучуна дуушар болуп жаткандыгын констатациялап,

ар бир элдин маданий дөөлөттөрүнө тийгизген зыян бүткүл адамзаттын маданий мурасына зыян келтирүү экендигине, анткени ар бир эл дүйнөлүк маданиятка өз салымын кошооруна толук ишенип,

маданий мурастарды сактоо дүйнөнүн бардык элдери үчүн чоң мааниге ээ экендигин жана бул мурастарды эл аралык коргоону камсыз кылуу маанилүү экендигин көңүлгө алып,

1899-жана 1907-жылдардагы Гааг Конвенциясында жана 1935-жылдын 15-апрелинде Вашингтон Пактысында бекитилген куралдуу кагылышуу учурунда маданий дөөлөттөрдү коргоонун принциптерин жетекчиликке алып, бул дөөлөттөрдү коргоонун натыйжалуу болушу үчүн улуттук жана эл аралык чараларды тынчтык мезгилинде эле көрүүнү уюштуруу зарыл экендигин көңүлгө алып,

маданий дөөлөттөрдү коргоо үчүн мүмкүн болгон бардык чараларды көрүүнү чечишип,

төмөнкүлөргө макул болушту:

I глава: Коргоо жөнүндө жалпы жоболор

I-статья

Маданий дөөлөттөрдүн аныкталышы

Ушул Конвенцияга ылайык маданий дөөлөттөр делип, алардын чыгышына жана ээсине карабастан, төмөндөгүлөр эсептелет:

а/ ар бир элдин маданий мурасы үчүн чоң мааниге ээ болгон кыймылдуу же кыймылсыз дөөлөттөр, алсак тарыхый же көркөмдүк жактан кызыктууну туулдурушкан архитектуранын, искусствонун же тарыхтын эстеликтери, диний же светтик, археологиялык жайгашуулар, архитектуралык ансамблдөр, искусствонун чыгармалары, кол жазмалар, китептер, көркөмдүк, тарыхый же археологиялык маанидеги башка буюмдар, ошондой эле илимий коллекциялар же маанилүү китептердин, архивдик материалдардын же жогоруда көрсөтүлгөн дөөлөттөрдүн репродукцияларынын коллекциялары;

в/ башкы жана чыныгы дайындалышы /а/ пунктунда көрсөтүлгөн кыймылдуу маданий дөөлөттөрдү экспозиция жасоо же сактоо болуп эсептелген имараттар, алсак музейлер, ири китепканалар, архивдерди сактоочу жайлар, ошондой эле куралдуу кагылыштарда /а/ пунктунда көрсөтүлгөн кыймылдуу маданий дөөлөттөрдү сактоого дайындалган кампалар;

с/ "маданий дөөлөттөрдү топтоонун борборлору" деп аталуучу /а/ жана /в/ пункттарында көрсөтүлгөн бир кыйла сандагы маданий дөөлөттөр болгон борборлор;

2-статья

Маданий дөөлөттөрдү коргоо

Ушул Конвенцияга ылайык маданий дөөлөттөрдү коргоо ушул дөөлөттөрдү кайтарууну жана урматтоону камтыйт:

3-статья

Маданий дөөлөттөрдү кайтаруу

Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар өзүлөрүнө таандык аймактарда жайгашкан маданий дөөлөттөрдү ар кандай куралдуу ка-

гылыштардан зарыл болгон чараларды көрүү менен тынчтык мезгилинде эле кайтарууну даярдоого милдеттенишет.

4-статья

Маданий дөөлөттөрдү урматтоо

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар өзүлөрүнө таандык аймактарда, ошондой эле башка Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптарына таандык аймактарда жайгашкан маданий дөөлөттөрдү урматтоого милдеттенишет, ал үчүн куралдуу кагылыш болгон учурда дөөлөттөрдүн талкаланышына жана тзыян тартышына алып келүүгө мүмкүн болгон бул байлыктарды пайдаланууга, аларды коргоо үчүн салынган имараттарды жана ошолор жайгашкан участкаларды пайдаланууга тыюу салышат, бул дөөлөттөргө каршы багытталган душмандык кандайдыр бир актылардан баш тартышат:

2. Ушул статьянын I-пунктунда көрсөтүлгөн милдеттенмелер качан согуштук зарылчылык өтө талап кылган учурда гана бузулушу мүмкүн:

3. Мындан тышкары, Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар маданий дөөлөттөрдү уурдоого, таноого же законсуз түрдө ээлеп алууга, ошондой эле көрсөтүлгөн дөөлөттөргө карата жасалган вандализмдин бардык түрлөрүнө тыюу салууга, алдын алууга жана зарыл болгон учурда чечкиндүү чара көрүүгө милдеттенишет. Алар экинчи Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын аймагында жайгашкан кыймылдуу маданий дөөлөттөрдү реквизициялоого тыюу салышат.

4. Алар маданий дөөлөттөргө каршы багытталган кандай гана болбосун репрессиялык чараларды көрүүдөн баш тартуулары керек.

5. Жогорку Макулдашып жаткан Тарап 3-статьяда каралган кайтаруу боюнча чараларды көрбөй койду дегенди негиз кылып,

экинчи Жогорку Макулдашып жаткан Тарапка карата ушул статьяда белгиленген милдеттенмелерден бошотулбоого тийиш.

5-статья

Оккупация /басып алуу/

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар экинчи Жогорку Макулдашып жаткан Тараптын аймагын толук же жарым-жартылай басып алган учурда оккупацияланган аймактын компетенттүү улуттук бийликтеринин маданий дөөлөттөрдү коргоого жана сактап калууга багытталган күч-аракеттерин мүмкүн болушунча колдоого тийиш.

2. Оккупацияланган аймактарда жайгашкан жана куралдуу кагылыштарда зыянга учураган маданий дөөлөттөрдү сактап калуу үчүн тез арада кийлигишүү зарыл болсо, жана эгерде компетенттүү улуттук бийликтер аны камсыз кыла алышпаса, анда басып алган Мамлекет көрсөтүлгөн бийликтер менен тыгыз кызматташуу аркылуу бул дөөлөттөрдү кайтаруу боюнча мүмкүн болушунча эң зарыл чараларды көрөт.

3. Жогорку Макулдашып жаткан Тараптын ар бири анын өкмөтү Каршылык көрсөтүү кыймылынын мүчөсү жана алардын мыйзамдуу өкмөтү катары каралса, эгер мүмкүн болсо, алардын көңүлүн Конвенциянын маданий дөөлөттөрүн урматтоого тиешелүү жоболорун аткаруу боюнча милдеттенмеге бурат.

6-статья

Маданий дөөлөттөрдү белгилөө

Маданий дөөлөттөр аларды идентификациялоону жеңилдетүү үчүн 16-статьянын жоболоруна ылайык айырмалануучу белгилер менен белгилениши мүмкүн.

7-статья

Аскер тартибиндеги чаралар

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар алардын аскерлери пайдаланып жүрүшкөн уставдарга жана инструкцияларга тынчтык мезгилинде эле ушул Конвенцияны камсыз кылууга жөндөмдүү жоболорду киргизүүгө, мындан тышкары, тынчтык мезгилинде эле өзүнүн куралдуу күчтөрүнүн жеке курамын бардык элдердин маданиятын жана маданий дөөлөттөрүн урматтоо духунда тарбиялоого милдеттенишет.

2. Алар тынчтык мезгилинде эле өзүлөрүнүн куралдуу күчтөрүндө маданий дөөлөттөрдү сыйлоого көз салгандай кызматты же атайын персоналды түзүүгө жана бул дөөлөттөрдү кайтаруу тапшырылган граждандык бийликтер менен кызматташууга милдеттенишет.

II глава: Атайын коргоо жөнүндө

8-статья

Атайын коргоону берүү

I. Атайын коргоо дегенге куралдуу кагылыштар учурунда кыймылдуу маданий дөөлөттөрдү сактоо үчүн дайындалган жабык жайлардын, чоң мааниге ээ болгон маданий дөөлөттөрдү жана башка кыймылдуу маданий байлыктарды топтоосун борборлорунун чектелген саны кирет. Алар төмөнкүдөй шарттарга жооп берүүгө тийиш:

а/ алар ири индустриалдык борборлордон же душманды кызыктырган маанилүү аскер объектилеринен бир кыйла алыстыкта жайгашууга тийиш. Мындай объектилерге аэродром, радиостанциялар, улуттук коргонууга иштеген ишканалар, порттор, темир жол станциялары же маанилүү коммуникациялык линиялар кирет.

в/ алар согуштук максаттар үчүн пайдаланылбоого тийиш.

2. Кыймылдуу маданий дөөлөттөр үчүн жабык жайлар анын жайгашкан жерине карабастан атайын коргоого алынышы мүмкүн да, алар бомбалоо учурунда зыян тартпагандай салынууга тийиш.

3. Маданий дөөлөттөрдү топтоонун Борборлору эгерде алар аскерлердин жеке курамын же материалдык бөлүгүн жайгаштырууга, транзит болсо да, пайдаланылса согуш максаттарында пайдаланылуучу жайлар катарында эсептелет. Бул борбор эгерде анда согуш операцияларына түздөн-түз тиешеси болгон ишмердүүлүк жүзөгө ашырылса жана аскерлердин жеке курамы, согуштук материалдардын өндүрүшү жайгаштырылса, алар согуштук максаттарга пайдаланылат деп эсептелет.

4. Биринчи пунктта саналган маданий дөөлөттөр, эгерде алар атайын дайындалган куралдуу адамдар менен кайтарылса, же алардын жанында коомдук тартипти сактоо милдети жүктөлгөн полициялык күчтөр жайгаштырылган болсо, согуштук максаттарда пайдаланылат деп эсептелбейт.

5. Ушул статьянын I-пунктунда саналып өткөн маданий дөөлөттөрдүн кандайдыр бирөө ушул пунктта көрсөтүлгөн маанилүү согуш объектисине жакын жайгашып калган болсо, ал атайын коргоого алынышы мүмкүн. Ал үчүн ошону сураган Жогорку Макулдашып жаткан Тарап бул объектилерди куралдуу кагылыш учурунда, алсак портторду, вокзалдарды же аэродромду, согуштук максатта пайдаланбоого, аны айланып өтүүгө милдеттенишет. Мындай учурда айланып өтүү кыймылы тынчтык мезгилде эле даярдалууга тийиш.

6. Атайын коргоо маданий дөөлөттөргө аларды "Атайын коргоодо турган маданий дөөлөттөрдүн Эл аралык Реестрине" киргизүү жолу менен берилет. Бул киргизүү ушул Конвенциянын жоболоруна ылайык жана Аткаруучу Регламенттин шарттарын сактоо жолу менен ишке ашырылат.

9-статья

Атайын коргоодо турган маданий дөөлөттөрдүн иммунитети

Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар атайын коргоодо турушкан маданий дөөлөттөрдүн иммунитетин камсыз кылууга, аларды Эл аралык Реестрге киргизгенден тартып аларга каршы багытталган душмандык актылардан карманууга, ошондой эле мындай дөөлөттөрдү жана аларга жакын участкаларду 8-статьянын 5-пунктунда каралган учурлардан тышкары согуш максаттарында пайдалануудан баш тартууга милдеттенишет.

10-статья

Белгилөө жана контроль

Куралдуу кагылыштар учурунда атайын коргоодо турган маданий дөөлөттөргө 16-статьяда каралгандай айырмалоочу белгилер коюлууга тийиш жана Аткаруучу Регламентте белгиленгендей эл аралык контролдоого түшүнүктүү болушу керек.

11-статья

Иммунитеттен ажыратуу

1. Эгерде Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын бирөө атайын коргоодо турган дөөлөттөргө карата 9-статья боюнча кабыл алган милдеттенмени бузса, экинчи Тарап ошондой бузуу уланышы жаткан мезгилде бул дөөлөттөрдүн сакталышын камсыз кылуу милдеттенмесинен башонот. Бирок ошол Тарап мүмкүн болгон ар бир учурда мындай бузууларды кыска мөөнөттүн ичинде токтотууну талап кылат.

2. Ушул статьянын 1-пунктунда каралган учурлардан тышкары атайын коргоодо турган маданий дөөлөттөрдүн иммунитетти өзгөчө согуштук зарылчылык болгон учурда гана алынып ташталышы мүмкүн

жана ошондой зарылчылык уланган мезгилдин ичинде гана мындай шарт күчүндө болот. Мындай зарылчылыкты дивизиянын командиринен тартып, андан жогорку аскердик командирилер тарабынан гана констатацияланышы мүмкүн. Кырдаалдар мүмкүндүк берген бардык учурларда иммунитетти алып салуу жөнүндөгү чечим күн мурунтан экинчи Тарапка ноталанышы керек.

3. Иммунитетти алып таштаган Тарап мүмкүн болушунча кыска мөөнөттүн ичинде жазуу жүзүндө жана себептерди көрсөтүү менен бул жөнүндө Аткаруучу Регламентте каралган маданий дөөлөттөр боюнча Генералдык комиссарды кабарлоого тийиш.

III глава: Маданий дөөлөттөрдү ташуу

I2-статья

Атайын коргоодо болгон транспорт

1. Ошол аймактын ичинде, же башка аймактарга маданий дөөлөттөрдү гана ташууга пайдаланылуучу транспорт таламдаш Жогорку Макулдашып жаткан Тараптын өтүнүчү боюнча Аткаруучу Регламентте каралган шарттарда атайын коргоого алынышы мүмкүн.

2. Атайын коргоодон пайдалануучу транспорт Аткаруучу Регламентте каралган эл аралык контролдоодо турат жана I6-статьяда жазылган айырмалануучу белги менен белгиленет.

3. Жогорку Макулдашып жаткан Тараптар атайын коргоодо турган транспортко карата душмандык актыдан карманууга милдеттүү.

I3-статья

Чукул учурлардагы транспорт

Эгерде Жогорку Макулдашып жаткан Тарап айрым маданий дөөлөттөрдүн коопсуздугу аларды ташууну талап кылат жана ташуу чукул

арада болууга тийиш деп эсептесе жана I2-статьяда каралган процедура өзгөчө куралдуу кагылыштын башталышында аткарылууга мүмкүн болбосо, анда транспорт I6-статьяда жазылган айырмалануучу белги менен белгилениши мүмкүн, бирок I2-статьяга ылайык бул транспортко иммунитетти берүү жөнүндөгү өтүнүч мурда айтылбоого жана четке кагылууга тийиш эмес. Эгерде мүмкүн болсо транспорт жөнүндөгү кабарлоо экинчи Тараптарга жасалууга тийиш. Экинчи өлкөнүн аймагына бараткан транспорт эгерде ага атайын иммунитет берилбесе эч качан айырмалануучу белги менен белгиленбөөгө тийиш.

2. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар ушул статьянын I-пунктунда каралган жана айырмалануучу белги коюлган транспорт аларга карата багытталган кастык аракеттерден корголушу үчүн мүмкүн болгон этияттык чараларын көрүшөт.

I4-статья

Конфискациялоодон, байге катары алуудан жана басып алуудан иммунитет

I. Төмөндөгүлөр конфискациялоодон, байге катары алуудан жана басып алуудан иммунитеттен пайдаланышат:

а/ I2-статьяда каралган коргоодо, же I3-статьяда каралган коргоодо турушкан маданий дөөлөттөр;

в/ жалаң гана ушул байлыктарды ташууда иштеген транспорт каражаттары.

2. Ушул статьядагы эч нерсе карап чыгуу жана контролдоо укугуна чек койбойт.

IV глава: Персонал жөнүндө

I5-статья

Персонал

Маданий дөөлөттөрдү коргоого дайындалган персонал коопсуз-

дуктун талаптары канчалык мүмкүндүк берсе ушул дөөлөттөрдү сактап калуунун кызыкчылыгында урмат-сыйга ээ болууга тийиш; эгерде бул персонал душмандын колуна түшүп калса ага өз функцияларын аткарууну улантууга мүмкүндүк берилүүгө тийиш, ошондой эле чаралар кокустан ошол персонал кайтарган маданий дөөлөттөр да душмандын колуна түшүп калса көрүлүүгө тийиш:

У глава: Айырмалоочу белгилер жөнүндө

16-статья

Конвенциянын белгиси

1. Конвенциянын айырмалоочу белгиси төмөнкү бөлүгү учтуу, көк жана ак түстөгү төрт бөлүккө бөлүнгөн калканч түрүндө болот /калканч көк түстөгү төрт бурчтуктан турат, анын бурчатарынын бири калканчтын учтуу бөлүгүнө кирет жана анын үстүндө көк түстөгү үч бурчтук болот; төрт бурчтук жана үч бурчтук эки тарабынан ак түстөгү үч бурчтук менен чектелишет/.

2. Белги 17-статьяда көрсөтүлгөн шарттарга ылайык үч бурчтук түрүндө бир мертебе же үч мертебе пайдаланылат /бир белгиси төмөн жакта болот/.

17-статья

Белгини пайдалануу

1. Айырмалоочу белги үч мертебе төмөнкүлөрдү идентификациялоо үчүн гана колдонулат:

а/ атайын коргоодо турган кыймылсыз маданий дөөлөттөрдү;

в/ 12-, 13-статьяларда каралган шарттарга ылайык маданий дөөлөттөрдү ташыган транспортторду;

е/ Аткаруучу Регламентте каралган шарттарга ылайык импровизацияланган жабык жайларды.

2. Айырмалоочу белги бир мертебе төмөнкүлөрдү идентификациялоо үчүн гана колдонулат:

а/ атайын коргоодо болбогон маданий дөөлөттөрдү;

в/ Аткаруучу Регламентте ылайык контроль боюнча функциялар жүктөлгөн адамдарды;

с/ маданий дөөлөттөрдү кайтарууга дайындалган персоналды;

/ Аткаруучу Регламентте каралган инсандарды күбөлөндүрүүдө.

3. Куралдуу кагылыштар учурунда ушул статьянын мурдагы пункттарында эскерилгендерден тышкары калган бардык учурларда айырмалоочу белгилерди колдонууга, же кандайдыр бир максаттар үчүн Конвенциянын айырмалоочу белгисине окшош белгилерди колдонууга тыюу салынат.

4. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын компетенттүү бийликтери тарабынан тийиштүү түрдө дата жана кол коюлган уруксат кагазын бир эле мезгилде кошо илбестен туруп кыймылсыз маданий дөөлөттөргө айырмалоочу белги коюлбайт.

VI. глава. Конвенцияны колдонуу жөнүндө

18-статья

Конвенцияны колдонуу

1. Тынчтык мезгилинде эле күчүнө кирүүгө тийиш болгон токтомдордон тышкары ушул Конвенция согуш жарыяланган учурда же кандайдыр бир куралдуу кагылыштар эки же андан көп Жогорку Макулдашып жаткан Тараптардын ортосунда пайда болгон учурда, ал согуш абалы бир же бир нече өлкөлөр тарабынан моюнга алынбаса да, колдонула берет.

2. Конвенция ошондой эле Жогорку Макулдашып жаткан Тараптын бүтүндөй аймагын же анын бир бөлүгүн оккупациялап алган бардык

учурларда, а түгүл мындай басып алууга эч кандай согуштук кол кайтаруу болбосо да колдонула берет.

3. Эгерде конфликтте болгон өлкөлөрдүн бири ушул Конвенцияга катышпаса, ушул Конвенциянын Тараптары болушкан өлкөлөр өз ара мамилелеринде ошого карабастан анын токтомдоруна байланышкан бойдон калышат. Мындан тышкары, Алар көрсөтүлгөн өлкөгө карата эгерде акыркысы Конвенциянын жоболорун кабыл алуу жөнүндө арыз берсе, аны колдонгон соң Конвенцияга байланышкан болушат.

19-статья

Эл аралык мааниге ээ болбогон чатактар

1. Эл аралык мүнөзгө ээ болбогон жана Жогорку Макулдашып жаткан Тараптын бирөөнүн аймагында пайда болгон куралдуу кагылыш пайда болгон учурда бул чатакка катышкан ар бир Тарап бери болгондо ушул Конвенциянын маданий дөөлөттөрдү урматтоого тийиштүү жоболорун колдонууга милдеттүү.

2. Конфликтте турушкан Тараптар атайын макулдашуулар жолу менен ушул Конвенциянын жоболорунун бардыгын же бир бөлүгүн ишке киргизүүгө бардык күч-аракеттерин жумшашат.

3. Билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюму чатакташып жатышкан Тараптарга өзүнүн кызматын сунуш кылышы мүмкүн.

4. Жогоруда көрсөтүлгөн жоболорду колдонуу чатакташып жатышкан Тараптардын юридикалык статусуна тиешеси жок.

ҮII глава: Конвенцияны аткаруу жөнүндө

20-статья

Аткаруучу регламент

Ушул Конвенцияны колдонуунун тартиби Аткаруучу Регламент

менен аныкталат, ал анын составдык бөлүгү болуп эсептелет.

21-статья

Колдоочу өлкөлөр

Ушул Конвенция жана анын Аткаруучу Регламенти коргоочу өлкөлөрдүн көмөк көрсөтүүлөрү менен колдонулат, анткени аларга чатакташып жатышкан Тараптардын кызыкчылыктарын коргоо иштери жүктөлөт.

22-статья

Элдештирүүчү процедура

1. Колдоочу өлкөлөр өзүлөрүнүн жакшы кызмат көрсөтүүлөрүн маданий деелеттерди коргоонун кызыкчылыгына пайдалуу деп эсептешсе бардык убакта аткара беришет. Өзгөчө чатакташып жатышкан Тараптардын ортосунда ушул Конвенциянын же анын Аткаруучу Регламентинин жоболорун колдонууда же түшүндүрүүдө кайчы пикирлер бар болсо жардамга келишет.

2. Ушул максатта колдоочу өлкө Тараптардын бирөөнүн, билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генералдык директорунун чакыруусу боюнча же өзүнүн каалоосу боюнча чатакташып жатышкан Тараптарга алардын өкүлдөрүнүн, асыресе бийликтердин өкүлдөрүнүн кеңешмесин чакырууну сунуш кыла алат, анткени аларга маданий деелеттерди коргоо, балким жакшылап тандалган нейтралдуу аймакта коргоо милдети жүктөлгөн. Чатакташып жатышкан тараптар кеңешменин чакыруу жөнүндөгү алар жасаган сунушту турмушка ашырууга милдеттүү. Колдоочу өлкөлөр чатакташып жаткан Тараптардын колдоосуна нейтралдуу өлкөнүн гражданы болуп эсептелген адамды же билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генералдык директору ушул кеңешмеге төрага катары адамды коюшат.

23-статья

ЮНЕСКОнун жардамы

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмуна маданий деелеттерду коргоону уюштуруу үчүн техникалык жардам көрсөтүү өтүнүчү же ушул Конвенцияны жана анын Аткаруучу Регламентин колдонуудан келип чыккан кандай гана болбосун суроолор менен кайрыла алышат. Уюм бул жардамды өзүнүн программасына ылайык жана мүмкүнчүлүгүнө жараша көрсөтөт.

2. Уюм өзүнүн демилгеси менен Жогорку Макулдашып жаткан Тараптарга бул маселе боюнча сунуштарды бере алат.

24-статья

Социалдык макулдашуулар

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар алардын оку боюнча өзгөчө жөнделүүгө тийиш болгон бардык маселелер боюнча атайын макулдашууларды түзө алышат.

2. Ушул Конвенцияга ылайык маданий деелеттер жана аларды коргоого дайындалган персонал пайдаланышкан коргоону начарлатуучу эч кандай атайын макулдашуулар түзүлбөөгө тийиш.

25-статья

Конвенциянын таралышы

Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар өз өлкөлөрүндө тынчтык мезгилинде, ошондой куралдуу кагылыш учурунда өзүлөрүнүн басма сөз беттеринде ушул Конвенциянын жана анын Аткаруучу Регламентинин тексттерин мүмкүн болушунча кеңири жарыялап турууга милдеттенишет. Алар, асыресе, аны окутууну аскердик, керек болсо граждандык окуу жайларынын программаларына киргизүүгө милдеттенишет, анын максаты - Конвенциянын жана анын Аткаруучу Регламентинин

принциптери бардык калкка, өзгөчө куралдуу күчтөргө жана маданий дөөлөттөрдү коргоого дайындалган персоналга жакшы маалымдоо.

26-статья

Котормолор жана докладтар

1. Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптар бири бирине билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генералдык директорунун жардамы менен ушул Конвенциянын жана анын Аткаруучу Регламентинин официалдуу тексттеринин котормолорун билдиришет.

2. Мындан тышкары, кеминде төрт жылда бир жолу Генералдык директорго доклад жиберип турушат, анда ушул Конвенцияны жана анын Аткаруучу Регламентинин турмушка ашыруу үчүн алардын администрациялары кабыл алып, даярдап жана изилдеп жаткан максатка ылайыктуу чаралар туурасында маалыматтар болот.

27-статья

Кеңешмелер

1. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Генералдык директору Аткаруучу Советтин макулдугу боюнча Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын өкүлдөрүнүн кеңешмесин чакыра алат. Мындай кеңешмени ал эгерде Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын жалпы санынын кеминде бештен бир бөлүгүнүн өтүнүктөрү түшсө чакырууга укугу бар.

2. Ушул Конвенция жана анын Аткаруучу Регламенти жүктөгөн милдеттерден тышкары кеңешме Конвенцияны жана анын Аткаруучу Регламентин колдонууга байланыштуу проблемаларды изилдөөнү жана ошол маселе боюнча сунуштарды берүүнү өз алдына милдет кылып коет.

3. Кеңешме, мындан тышкары, 39-статьянын жоболоруна ылайык эгерде Жогорку Макулдашып жатышкан Тараптардын көпчүлүгү катышып отурса, Конвенцияны же анын Аткаруучу Регламентин кайрадан карап чыга алат.

28-статья

Санкциялар

Жогорку Макулдашып жаткан Тараптар өздерүнүн уголовный мыйзамдарынын алкагында ушул Конвенцияны бузган, же бузууга буйрук берген адамдарга, алардын кимдин гражданы экендигине карабай, аларды таап жана кылмыш, же дисциплинардык санкцияларды колдонуу үчүн бардык чараларды көрүүгө милдеттенишет.

КОРУТУНДУ ЖОБОЛОР

29-статьялар

Тилдер

1. Бул Конвенция англис, испан, орус жана француз тилдеринде түзүлгөн; төрт текст тең бирдей күчкө ээ.

2. Билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюму Конвенциянын материалдарынын Генералдык Конференциянын официалдуу тилдери болуп саналган башка тилдерге которулушун ишке ашырат.

30-статья

Кол коюу

Бул Конвенция 1954-ж. 14-май менен белгиленет да, 1954-ж. 31-декабрына чейин 1954-ж. 21-апрелинен баштап, 14-майына чейин Гаагада өткөн Конференцияга чакырылышкан бардык мамлекеттер тарабынан кол коюлушуна ачык болот.

31-статья

Ратификациялоо

1. Бул Конвенция өздерүнүн конституциялык процедурасына ылайык ага кол койгон мамлекеттер тарабынан ратификацияланат.

2. Ратификациялык грамоталар билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генералдык директоруна берилет.

32-статья

БИРИГҮҮ

Бул Конвенция өз күчүнө кирген күндөн баштап, Конвенцияга кол койбогон 30-статьяда көрсөтүлгөн бардык мамлекеттердин ага биригүүсүнө, ошондой эле билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Аткаруу Кеңеши тарабынан ага келип биригүүгө чакырылган кандай мамлекет болбосун биригиши үчүн ачык болот. Биригүү билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директоруна биригүү жөнүндө документти өткөрүп берүү жолу менен ишке ашырылат.

33-статья

КҮЧҮНӨ КИРИШИ

1. Бул Конвенция беш ратификациялык грамотаны өткөрүп бергенден кийин күчүнө кирет.

2. Мындан ары ал ар бир Жогорку Макулдашып жаткан Тарап үчүн бул Тараптын өзүнүн ратификациялык грамотасын, же биригүү жөнүндөгү документин бергенден үч айдан кийин күчүнө кирет.

3. 18- жана 19-статьяларда каралган учурларда согуш аракеттерине же оккупацияга чейин, же андан кийин ратификация, же биригүү жөнүндө документтерди беришкен конфликт^ттеги Тараптар үчүн Конвенция күчүнө дароо кирет. Мындай учурларда билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директору, мүмкүн болушунча кыска мөөнөттүн ичинде, 38-статьяда каралгандай, билдирүү жасайт.

34-статья

АРАКЕТКЕ КИРГИЗҮҮ

1. Конвенциянын Тараптарынан болуп саналган ар бир Мамлекет

анын күчүнө кирген күнүнө карата алты ай мөөнөт ичинде Конвенцияны аракетке киргизүү үчүн бардык зарыл чараларды көрөт.

2. Ратификациялоочу грамадаталарды, же биригүү жөнүндөгү документтерди Конвенция күчүнө кирген күндөн баштап берген бардык мамлекеттер үчүн да ратификациялык грамоталарды, же биригүү жөнүндө документтерди берген күндөн баштап, бул мөөнөт алты айлык болот.

35-статья

КОНВЕНЦИЯНЫН ТЕРРИТОРИЯЛЫК ЖАКТАН ТАРАЛЫШЫ

Жогорку Макулдашып жаткан Тараптардын кимиси болбосун ратификациялоо, же биригүү учурунда, же бардык башка учурларда бул Конвенция территориялардын бардык жыйындысына, же эл аралык мамилелерде сунуш кылынган территориялардын кайсы бирине таралат деп нотификациялоо жолу менен билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Биринкен Улуттар Уюмунун Генеральный директорунун ысмына билдирет. Бул нотификация ал кабыл алынгандан үч айдан кийин күчүнө кирет.

36-статья

МУРДАГЫ КОНВЕНЦИЯЛАР МЕНЕН КАРЫМ-КАТЫШЫ

I. Кургак жердеги согуштун /IY/ мыйзамдары менен салттары жөнүндө жана согуш учурунда деңиз күчтөрүнүн бомбалоосу жөнүндө /IX/ 1899-ж. 24-июлундагы, же 1907-ж. 18-октябрындагы Гага Конвенциялары менен байланышкан жана ушул Конвенциянын Тарабы болуп эсептелген Державалардын ортосундагы мамилелерде бул акыркысы жогоруда аталган Конвенцияны /IX/ жана Регламентти/ жогоруда аталган Конвенцияга /IY/ тиркелген/ толуктайт жана жогоруда аталган Конвенциянын /IX/ 5-статьясында сүрөттөлгөн белгини, ушул Конвенциянын 16-статьясында сүрөттөлгөн белги менен алмаштырат. Бул айырмалоочу

белгини ушул Конвенция жана анын Аткаруучу Регламенти пайдаланат.

2. Илимдин жана искусствонун максаттарына кызмат кылган мекемелерди коргоо, ошондой эле тарыхый эстеликтерди /Рерихтин Пактысы/ коргоо жөнүндөгү, 1935-ж. 15-апрелиндеги Вашингтон Пактысы менен байланышкан, жана ушул Конвенцияда Тараптардан болуп саналган Державаралдын ортосундагы мамилелерде ушул акыркы Конвенция Рерихтин Пактысын толуктайт жана Пактынын үчүнчү статьясында сүрөттөлгөн айрымалоочу желекти, ушул Конвенциянын 16-статьясында сүрөттөлгөн белги менен алмаштырат.

37-статья

ДЕНОНСАЦИЯЛОО

1. Ар бир Жогорку Макулдашып жаткан Тарап ушул Конвенцияны өз атынан, же бул Тарап эл аралык мамилелерде сунуш кылган территориялардын кайсынысынын болбосун атынан денонсациялоого акылуу.

2. Денонсация жөнүндө билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директоруна кат жүзүндө билдирилиши тийиш.

3. Денонсация денонсация жөнүндө документ алынгандан бир жылдан кийин күчүнө кирет. Бирок, эгер бул жыл аяктаар учурган карата денонсациялоочу Тарап куралдуу кагылыштын катышуучусу болуп калса, денонсациялоо аракети согуш аракеттери аяктаганга чейин, же бери болгондо маданий дөөлөттөр ташылып чыгып кеткен өлкөгө, ал дөөлөттөрдү кайра кайтарып берүү операциясы аяктаганга чейин токтотулат.

38-статья

НОТИФИКАЦИЯЛОО

Билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Бириккен Улуттар

Уюмунун Генеральный директору 30- жана 32-статьяларда көрсөтүлгөн Мамлекеттерге, ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмуна Конвенцияны ратификациялоо жөнүндөгү, ага кошулуу, же 31, 32- жана 39-статьяларда эскерилген оңдоолорду кабыл алуу жөнүндөгү бардык документтерди тапшыруу жөнүндө, ошондой эле 35, 37- жана 39-статьяларда каралган нотификациялоо жана денонсациялоо жөнүндө билдирет.

39-статья

чу

КОНВЕНЦИЯНЫ ЖАНА АНЫН АТКАРУУ РЕГЛАМЕНТИН КАЙРА КАРОО

Бийик даражалуу сүйлөшүүчү Тараптардын ар бири бул Конвенцияга жана Аткаруучу Регламентке оңдоо киргизүүнү сунуш кыла алат. Ар бир сунуш кылынган оңдоонун тексти билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директоруна билдирилет, ал болсо бул Тарап төрт айдын ичинде төмөндөгүлөр билдирилсин үчүн Жогорку Макулдашып жаткан Тарапка жиберет:

/а/ сунуш кылынган оңдоону кароо үчүн Конференцияга чакыруугу ал каалайбы;

/б/ Конференция чакырбай туруп сунуш кылынган оңдоонун кабыл алынышын ал колдойбу;

/с/ Конференция чакырбай туруп сунуш кылынган оңдоону четке кагууга ал макулбу;

2. Ушул статьянын I-пунктуна ылайык алынган жоопторду бардык Жогорку Макулдашып жаткан Тараптарга Генеральный директор билдирет.

3. Ушул статьянын I-пунктунун /в/ аткарылышы үчүн билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директоруна көрсөтүлгөн меенетте өз оюн билдирген бардык Жогорку Макулдашып жаткан Тараптар Конференция чакырбай туруп сунуш кылынган оңдоолордун кабыл алынышын колдоору жөнүндө

Генеральный директорго билдиришсе, анда Генеральный директор 38-статьяга ылайык алардын чечимдерининин нотификациялангандыгы жөнүндө билдирет. Бул нотификациялоо болгондон баштап 90 күндүн ичинде бардык Жогорку Макулдашып жаткан Тараптар үчүн оңдоо күчүнө кирет.

4. Эгер Конференция чакырууну Бийик даражалуу Сүйлөшүүчү Тараптардын жалпы санынын үчтөн биринен көбү суранса, сунуш кылынган оңдоолорду кароо үчүн Генеральный директор Бийик-даражалуу-сүйлөшүүчү Тараптардын Конференциясын чакырат.

5. Мындан мурдагы пунктта бекитилген процедурага ылайык каралуучу Конвенцияга, же анын Аткаруучу Регламентине киргизилүүчү оңдоолор, Конференцияга катышкан Жогорку Макулдашып жаткан Тараптардын бир добуштан жактыруусунан кийин гана, жана алар ар бир Бийик-даражалуу-Сүйлөшүүчү Тараптар тарабынан кабыл алынгандан кийин гана күчүнө кирет.

6. 4- жана 5-пункттарда эскерилген, Конференция тарабынан жактырылган, Жогорку Макулдашып жаткан Тараптардын Конвенцияга, же анын Аткаруучу Регламентине оңдоолорду киргизиши билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директоруна официалдуу документти берүү жолу менен ишке ашырылат.

7. Бул Конвенцияга, же анын Аткаруучу Регламентине киргизилген оңдоолор күчүнө киргенден кийин Конвенциянын, же анын Аткаруучу Регламентинин ушул жол менен оңдолгон текстти гана ратификациялоо, же биригүү үчүн ачык бойдон калат.

40-статья

РЕГИСТРАЦИЯ

Бириккен Улуттар Уюмунун Уставынын 102-статьясына ылайык

бул Конвенция билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный директору тарабынан Бириккен Улуттар Уюмунун Секретариатында катталат.

Ушуга ишенгендиктери үчүн төмөндө кол койгондор, тиешелүү түрдө укуктуулар, ушул Конвенцияга кол коюшту.

1954-ж. 14-майында Гагада, бир нускада билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун архвинде сакталат, жана күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрү 30- жана 32-статьяларда көрсөтүлгөн бардык Мамлекеттерге, ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмуна жиберилет.

Долбоор

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин
Мызам чыгаруучу жыйынынын

Т О К Т О М У

Куралдуу кагылыш болгон учурда маданий
байлыктарды коргоо жөнүндөгү конвенцияны
ратификациялоо тууралуу

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Мызам чыгаруучу жыйыны
Токтом кылат:

Куралдуу кагылыш болгон учурда маданий байлыктарды коргоо
жөнүндө 1954-жылдын 14-майында Гаага шаарында кабыл алынган конвенция
ратификациялансын.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин
Мызам чыгаруучу жыйынынын төрагасы

КУРАЛДУУ КАГЫЛЫШ БОЛГОН УЧУРДА МАДАНИЙ
БАЙЛЫКТАРДЫ КОРГОО ЖӨНҮНДӨГҮ КОНВЕНЦИЯНЫН
АТКАРУУ РЕГЛАМЕНТИ

1-ГЛАВА

1-статья

Тараптардын эл аралык тизмеси

Конвенция күчүнө кирген учурдан баштап Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Башкы директору Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптар көрсөткөн жана маданият байлыктар боюнча Башкы комиссардын милдетин аткарууга жөндөмдүү бардык тараптарды камтыган эл аралык тизмени түзөт. Бул тизме Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданият маселелери боюнча Башкы директордун демилгеси боюнча Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын көрсөтүүсүнүн негизинде убагы менен каралып турат.

2-статья

Көзөмөлдү уюштуруу

Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап Конвенциянын 18-статьясы колдонулуучу куралдуу кагылышка катышаары менен дароо:

а) Ал анын аймагында жайгашкан маданий байлыктар боюнча өкүлдү дайындайт; эгерде Ал башка аймакты ээлеген болсо, Ал ошол жерде жайгашкан маданий байлыктар боюнча атайын өкүлдү дайындоого тийиш;

б) ошол Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап менен кагылышуудагы ар бир Тараптын колдоочусу болгон Держава төмөндөгү 3-статьяга ылайык келген акыркысында делегаттарды дайындайт;

2.

с) ошол Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптын көзүнчө төмөндөгү 4-статьяга ылайык маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар дайындалат.

3-статья

Колдоочу-державалардын делегаттарын дайындоо

Колдоочу-держава өзүнүн дипломатиялык же консулдук кызматтарынын эсебинен же алар өзүлөрүнүн милдеттерин аткарып жаткан Тараптын макулдугу боюнча башка адамдардан турган өзүнүн өкүлдөрүн дайындайт.

4-статья

Башкы комиссарды дайындоо

1. Маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар тараптардын эл аралык тизмесинен алар өз милдетин аткарган Тараптын жана ошондой эле аны менен кагылышудагы Тараптарды колдогон Державалардын макулдугу боюнча тандалат.

2. Эгерде Тараптар бул маселе боюнча сүйлөшүүлөр башталган учурдан кийинки үч жуманын ичинде макулдаша албаса, алар Эл аралы Соттун Төрагасынан Башкы комиссарды дайындоону өтүнүшүп, ал карамагында өз милдетин аткарууга тийиш болгон Тараптын макулдугун алгандан кийин гана өз милдетин аткарууга киришет.

5-статья

Делегаттардын милдети

Колдоочу державалардын делегаттары Конвенциянын бузулушун

белгилейт, карамагында өз милдетин аткаруучу Тараптын макулдугу боюнча ошон бузуулар болгон шарттарды изилдейт, ошол бузууларды токтотуш үчүн окуя болгон жерде нааразылык билдирет жана зарыл учурда булар тууралуу Башкы комиссарга билдирет. Алар ага өз иши жөнүндө маалымдап турушат.

6-статья

Башкы комиссардын иштери

1. Маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар карамагында өз милдетин аткаруучу Тараптын өкүлдөрү жана кызыккан делегаттар менен Конвенциянын колдонулушуна байланыштуу келип чыгып ага өткөрүп берилген бардык маселелерди талкуулайт.

2. Ал ушул Регламентте каралган учурларда чечим чыгарат жана дайындайт.

3. Башкы комиссар карамагында өз милдетин аткарган Тараптын макулдугу боюнча ал тергөө жүргүзүүгө буйрук берүүгө же аны өзү жүргүзүүгө укуктуу.

4. Ал кагылышып жаткан Тараптардын алдында же аларды колдогон дрежавалардын алдында Конвенцияны колдонууга пайдалуу деп эсептеген бардык нааразылыктарды жасайт.

5. Ал Конвенциянын колдонулушу боюнча зарыл докладдарды түзөт жана аларды кызыккан Тараптарга, ошондой эле аларды колдогон Дрежаваларга билдирет. Ал ошол докладдардын көчүрмөсүн Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданият боюнча Башкы директоруна жиеберип, ал андагы техникалык маалыматтарды гана пайдалана алат.

4.

6. Колдоочу Держава болбогон учурда Башкы комиссар колдоочу Державанын Конвенциянын 21 жана 22-статьяларында аныкталган милдеттерин ишке ашырат.

7-статья

Инспекторлор жана эксперттер

1. Маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар кызыккан делегаттардын өтүнүчүнө байланыштуу же алар менен кеңешкенден кийин зарыл болгон ар бир жолу ал карамагында өз милдетин аткарып жаткан Тараптын жактыруусуна маданий байлыктар боюнча инспектордун кандидатурасын коюп, ага анык бир милдет жүктөлөт. Инспектор Башкы комиссардын алдында гана жоопкер.

2. Башкы комиссар, делегаттар жана инспекторлор мурдагы пунктта аталып өткөн Тараптын жактыруусуна кандидатурасы көрсөтүлүүсүчү эксперттердин кызматынан пайдалана алышат.

8-статья

Көзөмөлдөө милдетин ишке ашыруу

Маданий байлыктар боюнча башкы комиссарлар, колдоочу Державанын делегаттары, инспекторлор жана эксперттер өз милдетин ишке ашыруунун чегинен эч качан чыкпоого тийиш. Алар карамагында өз милдетин аткарып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптын коопсуздук таламдарын өзгөчө эске тутууга жана кандай гана болбосун, Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап билдирген согуштук кырдаалдын талаптарын ылайык аракеттенүүгө тийиш.

9-статья

Колдоочу Державаны алмаштыруу

Эгерде кагылыштагы Тарап колдоочу Державанын кызматынан пайдаланбаса же пайдалануусун токтотсо, жогорудагы 4-статьяда каралган процедурага ылайык маданий байлыктар боюнча Башкы комиссарды дайындаш үчүн колдоочу Державанын милдетин аткарууну калыс өлкөдөн өтүнүүгө болот. Ушундай жол менен дайындалган маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар тийиштүү учурларда инспекторлорго колдоочу Державанын ушул Регламентте аныкталган милдеттерин аткарууну жүктөйт.

10-статья

Чыгымдар

Маданий байлыктар боюнча Башкы комиссардын, инспекторлор менен эксперттердин эмгек акысын жана чыгымдарын карамагында алар өз милдетин аткарып жаткан Тарап төлөйт; колдоочу Державалардын делегаттарынын эмгек акысы жана чыгымдары болсо, ошол Державалар менен алар кызыкчылыгын коргогон Мамлекеттердин ортосундагы макулдашуунун затын түзөт.

II-ГЛАВА
АТАЙЫН КОРГОО ЖӨНҮНДӨ

11-статья

Импровизацияланган калкалоо

1. Эгерде Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап кагылыш учурунда кутуусуз шарттардын айынан импровизацияланган калкалоону түзүүгө тийиш болсо, жана ал ошол калкалоо атайын коргоого алынышын

6.

кааласа, Ал бул тууралуу анын алдында өз милдетин аткарып жаткан Башкы комиссарга дароо билдирет.

2. Эгерде Башкы комиссар ошол импровизацияланган калкалоодо сакталган маданий байлыктардын шарты жана мааниси мындай чараны актайт деп эсептесе, ал Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарапка калкалоону Конвенциянын 16-статьясында аныкталган айырмалоо белгиси менен белгилөөгө урукста бере алат. Ал өзүнүн мындай чечими тууралуу колдоочу Державалардын кызыккан делегаттарын токтоосуз билдирип, алардын ар бири мындай белгини алып коюуну отуз күндүк мөөнөттө талап кыла алат.

3. Бул делегаттар өзүнүн макулдугун билдирээри менен же эгерде отуз күндүк мөөнөт бүткөндө кызыккан делегаттардын бирөө да каршылыгын билдирбесе жана эгерде импровизацияланган калкалоо Башкы комиссардын пикири боюнча Конвенциянын 8-статьясында каралган шарттарга жооп берсе, Башкы комиссар Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелери боюнча Башкы директорунан ошол калкалоону атайын коргоодогу маданий байлыктардын Реестрине киргизүүнү өтүнөт.

12-статья

Атайын коргоодогу маданий байлыктардын Эл аралык Реестри

1. Маданий байлыктардын атайын коргоодогу Эл аралык Реестри түзүлөт.

2. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий байлыктар маселелери боюнча Башкы директору ошол Реестрди жүргүзөт.

Ал анын көчүрмөсүн Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный секретарына, ошондой эле Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга тапшырат.

3. Реестр бөлүмдөргө бөлүнүп, алардын ар бири Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга бөлүнүп берилет. Ар бир бөлүм үч бөлүккө: маданий байлыктардын сакталган жайына, топтоо борборуна, башка маданий байлыктарга бөлүнөт. Башкы директор ар бир бөлүмдөгү графаларды толтурат.

13-статья

Реестрге киргизүү жөнүндөгү арыз

1. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий байлыктар боюнча Башкы директоруна өзүнүн аймагында жайгашкан маданий байлыктардын сакталуучу жайларын, топтоо борборлорун же башка кыймылсыз мүлктү Эл аралык Реестрге киргизүү жөнүндө арыз билдире алат. Бул арызында Ал ошол байлыктардын жайгашкан жерин билдирип, алар Конвенциянын 8-статьясында каралган шарттарга жооп берээрин ырастайт.

2. Оккупацияланган учурда мындай арызды оккупациялаган Держава билдирүүгө укуктуу.

3. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий байлыктар боюнча Башкы директору Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарапка маданий байлыктарды Реестрге киргизүү жөнүндөгү арыздын көчүрмөсүн дароо жиберет.

14-статья

Макул болбоо

1. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий байлыктар боюнча Башкы директорунун наамына маданий байлыктарды Реестрге киргизүүгө макул болбоорун билдирген кат жибере алат. Бул катты ал ошол маданий байлыкты Реестрге киргизүү өтүнүчүнүн көчүрмөсү жөнөтүлгөн күндү кошкондо төрт айлык мөөнөттө алууга тийиш.

2. Мындай макул болбоонун жүйөөсү айтылууга тийиш. Бул үчүн төмөнкүдөй гана себептер келтириле алат:

а) байлыктын маданий байлык болуп саналбашы;

б) Конвенциянын 8-статьясында көрсөтүлгөн шарттарынын аткарылбагандыгы.

3. Башкы директор макул болбогондук билдирилген каттын көчүрмөсүн Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга дароо жиберет. Эгер зарыл болсо, ал көркөм жана тарыхый кызыкчылыкты билдирген эстеликтерди, жерлерди жана археологиялык казуулар бар жерлерди коргоо боюнча Эл аралык Комитеттин пикирин жана мындан тышкары каалаган башка укуктуу уюмдун же квалификациялуу адамдардын пикирин сурайт.

4. Башкы директор же маданий байлыкты Реестрге киргизүү жөнүндө арыз билдирген Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап Макул эместигин билдирген Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга карата алар макул болбоодон баш тартышы үчүн зарыл деп эсептеген кандай гана болбосун нааразылык жасай алат.

5. Эгерде тынч мезгилде маданий байлыкты Реестрге киргизүү жөнүндө арыз билдирген Макулдашып жаткан Жогорку Тарап киргизүү туралуу арыз күчүнө киргенге чейин куралдуу кагылышка катышып калса, анда аталган маданий байлык билдирилиши мүмкүн болгон кандай гана макул болбоо бекитилгенге, алынып коюлганга же жараксыз болгонго чейин дароо Башкы директор тарабынан Реестрге убактылуу киргизилет.

6. Эгерде Башкы директор кандайдыр бир байлыкты Реестрге киргизүүгө каршылык болгон катты алгандан алты ай өткөндөн кийин, өзү каршылыгын билдирген Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптан анын баш тартаары жөнүндө билдируу алса, байлыкты Реестрге киргизүү жөнүндө арыз жасаган Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап арбитраждын кийинки пунктта каралган процедурасына кайрыла алат.

7. Арбитраж жөнүндөгү өтүнүч Башкы директор тарабынан каршылык каты алынган күндөн баштап бир жылдан кечиктирбей билдирилүүгө тийиш. Талашка ар бир Тарап бирден арбитр дайындайт. Эгерде Реестрге киргизүүгө каршы бир нече билдируу жасалса, каршылык билдирген Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптар биргелешип бир арбитр дайындашат. Бул эки арбитр ушул Регламенттин 1-статьясында каралган эл аралык тизмеден суперарбитрди дайындашат; эгерде алар суперарбитрдин кандидатурасын макулдаша албаса, алар Эл аралык Соттун Төрагасынан эл аралык тизмеден тышкары да тандалуучу бир суперарбитрди дайындоону өтүнүшөт. Ушундай жол менен түзүлгөн арбитраж соту өзүнүн процедурасын белгилейт; анын чечими апелляцияланбайт.

8. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тараптар каршылык билдируу менен бир эле учурда мурдагы пункттарда каралган арбитраж

процедурасын колдонууну каалабастыгын билдире алат. Мындай учурда Реестрге киргизүү каршылык билдируусу Бирикке Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору тарабынан Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга жиберилет. Мындай каршылыктар добуш берүүчү Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын үчтөн эки бөлүгү жактырган учурда гана күчүнө кирет. Эгерде Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору Конвенциянын 27-статьясында берилген өз укуктарына таянып кеңешме чакырууну зарыл деп эсептесе жана бул кеңешмени чакырбай калса, добуш берүү сыртынан болушу мүмкүн. Эгерде Башкы директор кеңешмени добуш берүүнү сырттан жүргүзүүнү чечсе, ал Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардан ошол өтүнүч жиберилген күндөн баштап алты айлык мөөнөттө өз пикирлерин жазуу түрүндө чапталган конверттин ичинде жиберүүнү өтүнөт.

15-статья

Реестрге киргизүү

1. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору эгерде өтүнүчкө 14-статьянын 1-пунктунда каралган мөөнөттө каршылык болбосо, Реестрге киргизүү өтүнүчүн билдирген арызда аталган маданий байлыктын ар бирин катар номерин жазып, Реестрге киргизет.

2. Эгерде каршылык билдирилсе, анда 14-статьянын 5-пунктундагыдан башка учурларда Башкы директор маданий байлыкты эгерде каршылык 14-статьянын 7-пунктунда белгиленген процедурага же ошол эле

статьянын 3-пунктунда белгиленген процедурага ылайык алынган болсо, же жактырылган учурда гана Реестрге киргизет.

3. Ушул Регламенттин 11-статьясынын 3-пунктунда каралган учурларда Башкы директор маданий байлыктар боюнча Башкы комиссардын этүнүч боюнча Реестрге жазат.

4. Башкы директор Реестрге киргизилген ар бир жазуунун ырасталган көчүрмөсүн дароо Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный секретарына, Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптарга жана Реестрге киргизүү тууралуу арыз жасаган Тараптын этүнүчү боюнча Конвенциянын 30 жана 32-статьяларында аталган бардык Мамлекеттерге жиберет.

Реестрдеги жазуу бул көчүрмөлөр жөнөтүлгөндөн отуз күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

16-статья

Реестрден чыгаруу

1. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелери боюнча Башкы Директору маданий байлыктарды Реестрден төмөнкүдөй учурларда чыгарып салат:

а) маданий байлык аймагында жайгашкан Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптын этүнүч боюнча;

б) эгерде кандайдыр бир байлыкты Реестрге киргизүү тууралуу арыз жазган Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап Конвенцияны денонсацияласа жана эгерде күчүнө кирген болсо;

с) ушул Регламенттин 14-статьясынын 5-пунктунда каралган учурларда эгерде каршы болуу 14-статьянын 7-пунктунда же ушул эле статьянын 8-пунктунда каралган процедурага ылайык бекитилген болсо.

2. Башкы директор Бириккен Улуттар Уюмунун Генеральный секретарына жана байлыкты Реестрге киргизилгендиги тууралуу кат алган бардык мамлекеттерге Реестрге ар бир киргизүү тууралуу документтин ырасталган көчүрмөсүн дароо жөнөтөт.

III-ГЛАВА

МАДАНИЙ БАЙЛЫКТАРДЫ ТАШЫП ӨТҮҮ ЖӨНҮНДӨ

17-статья

Иммунитетти алуунун процедурасы

1. Конвенциянын 12-статьясынын 1-пунктунда каралган өтүнүч маданий байлыктар боюнча Башкы комиссарга жиберилет. Анда өтүнүчтүн келип чыккан себептери жана ташып барылуучу маданий байлыктардын болжолдуу саны жана мааниси, алардын азыркы учурдагы орду, болжолгон жаңы орду, ташуу каражаттары, баруучу жолу, ташылуучу күнү жана башка зарыл кандай гана болбосун маалыматтар айтылууга тийиш.

2. Эгерде Башкы комиссар сурап алууга зарыл деп эсептеген пикирлерди алгандан кийин ошол ташуу өзүн актайт деп эсептесе, ал ошол ташып баруунун каралган ыкмалары тууралуу колдоочу Державалардын кызыккан делегаттары менен кеңешет. Мындай кеңешүүнүн натыйжасында ал кагылышуудагы кызыккан Таратапга ташуу жөнүндө билдирет жана ошол билдируугө бардык зарыл маалыматты тиркейт.

3. Башки комиссар бир же бир нече инспекторду дайындап, алар өтүнүчтө аталган байлыктар гана ташылаарына, алар жактырылган ыкма менен ташылаарына жана транспорттун айырмалоочу белгиси бар экендигине ынанат.

18-статья

Чек арадан тышкары ташуу

Эгерде атайын коргоодогу ташуу башка өлкөнүн аймагы аркылуу жүргүзүлсө, ал Конвенциянын 12-статьясы жана ушул Регламенттин 17-статьясы менен гана эмес, ошондой эле төмөнкүдөй жоболор менен да жөнгө салынат:

а) маданий байлык кайсы бир башка мамлекеттин аймагында турганда, ошол мамлекет ошол байлыктарды коргойт. Ал ошол байлыктарды өзүнүн ошолорго барабар маданий байлыктарындай эле камкордукка алат;

б) ошол байлыктарды сактаган мамлекет аларды кагылыш бүткөндөн кийин гана кайтарып берет; байлыктарды мындай кайтарып берүү аларды кайтарып берүү өтүнүчүнөн кийинки алты айлык мөөнөттө ишке ашырылат;

с) ошол байлыктар кайсы бир мамлекеттин аймагындаулам ташылып жаткан жана турган учурунда алар конфискацияланбайт; аларды өткөрүп берген мамлекет жана өткөрүп алган мамлекет аларга эркин ээ боло албайт. Бирок, байлыктарды сактоо талап кылгану чурда байлыктарды сактоого алган мамлекет өз байлыктарын сактоого өткөрүп берген

мамлекеттин макулдугу боюнча аларды ушул статьянын шарттарын сактоо менен учунчу өлкөнүн аймагына ташып кете алат.

d) байлыктарды атайын коргоого алуу туралуу өтүнүчтө байлык аймагы аркылуу ташылып өтүп жаткан мамлекет ушул статьянын жоболорун кабыл алаары каралууга тийиш.

19-статья

Оккупацияланган аймак

Эгерде макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу дагы бир Тараптын аймагын оккупациялаган Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тарап байлыктарды ошол аймактагы башка пунктта жайгашкан калкалоого ташып кетсе жана мында Регламенттин 17-статьясында каралган процедураны сактоого кудурети келбесе, анан эгерде маданий байлыктар боюнча Башкы комиссар байлыктарды коргоо боюнча кызмат менен кеңешкенден кийин мындай ташып кетүү түзүлгөн шарттан улам келип чыккандыгын жазуу түрүндө күбөлөндүргөн болсо, аталган ташып кетүү конвенциянын 4-статьясында каралгандай маданий байлыктарды мыйзамсыз ыйгарып алуу катары каралбайт.

1У-ГЛАВА

АЙЫРМАЛООЧУ БЕЛГИ ЖӨНҮНДӨ

20-статья

Айырмалоочу белгинин жайгашуусу

1. Айырмалоочу белгинин орду жана анын көрүнөөлүгү ар бир Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптын укуктуу бийликтеринин

кароосуна жараша аныкталат. Ал кандайдыр бир буюмда тартылышы же анда башка каалагандай ыкма менен сүрөттөлүшү мүмкүн.

2. Конвенциянын 12 жана 13-статьяларында көрсөтүлгөн куралдуу кагылыш болгон учурларда белги транспортто күндүз асмандан да, жер бетинен да ачык көрүнгөндөй (белгилөөнүн дагы башка натыйжалуу мүмкүнчүлүктөрүн кошкондо) түрдө жайгаштырылууга тийиш.

Ал жер бетинен төмөнкүдөй жайгашканда даана көрүнүүгө тийиш:

а) атайын коргоодогу маданий байлыктардын топтолуш борборунун чектери даана көрүнгүдөй тийиштүү аралыктарда жайгашканда;

б) атайын коргоодогу кыймылсыз башка маданий байлыктардын кире беришинде.

21-статья

Персоналдын адамдарын аныктоо

1. Конвенциянын 17-статьясынын 2-пунктунун В жана С пунктчаларында каралган адамдар укуктуу бийликтер берген жана алардын штампы басылган айырмалоочу белгиси бар колго байлама белги алып жүрө алат.

2. Бул адамдар айырмалоочу белгиси тартылган атайын жеке күбөлүк алып жүрүшөт. Бул күбөлүктө жок дегенде анын ээсинин аты-жөнү, туулган убагы, наамы же даражасы көрсөтүлөт. Жеке күбөлүктө анын ээсинин сүрөтү чапталып жана андан тышкары анын колу коюлуп же мөөрү басылып, же болбосо анын экөө тең болот. Күбөлүктө укуктуу бийликтердин оюлган мөөрү басылат.

3. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап ушул Регламенттин тиркемесинде көрсөтүлгөн түргө таянып жеке күбөлүктүн өзүнчө үлгүсүн белгилейт. Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптар өзүлөрү кандай үлгүнү кабыл алышкандыгы жөнүндө бири-бирине билдирет. Ар бир адам үчүн ар бир жеке күбөлүк мүмкүн болушунча жок деген эки нускада даярдалып, алардын бири ошол күбөлүктү берген Державада сакталат.

4. Жогоруда аталган адамдар өзүнүн жеке күбөлүгүнөн да, колго байланма белгиден да мыйзамсыз түрдө ажыратылбайт.

ПРОТОКОЛ

Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптар төмөнкүлөр тууралуу келишимге келишти:

I

1. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап куралуу кагылыш учурунда ал тарабынан оккупацияланган аймактан маданий байлыктарды коргоо жөнүндө Гаагада 1954-жылдын 14-майында кол коюлган Конвенциянын 1-статьясында аныкталган маданий байлыктарды ташып чыгууга жол бербөөгө милдеттенет.

2. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап оккупацияланган кандай гана болбосун аймактан түз же кыйыр ташылып кирген маданий байлыктарды коргоого алууга милдеттенет. Бул иш ташып кирген учурда дароо же мындай жасалбаса, оккупацияланган аймактын бийликтеринин өтүнүчү боюнча жасалат.

3. Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап эгерде бул байлыктар 1-пунктта белгиленген принциптерди бузуу менен ташылып

11. а) Протокол күчүнө кирген күнгө карата ага катышкан ар бир Мамлекет Протоколдун ал күчүнө киргенден кийин алты айлык мезгилде Протоколдун күчүн кириши үчүн бардык зарыл чараларды көрөт;

б) ратификациялоо грамотасын же кошулуу жөнүндөгү документти Протокол күчүнө киргенден кийин депонирлеген бардык мамлекеттер үчүн мындай мөөнөт ратификациялоо грамотасын же кошулуу жөнүндөгү документ депонирленген күндөн баштап алты айга белгиленет.

12. Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын каалаганы ратификациялоо же кошулуу учурунда, же болбосо каалаган башка учурда ушул Протокол бардык аймактарга чогуусу менен же ал эл аралык мамилелерде атынан келип чыккан кандайдыр бир аймакка жайылтылаары жөнүндө Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директорунун наамына нота берүү аркылуу билдире алат. Протокол ошол нота берүүдө аталган (аталышкан) аймакка (аймактарга) ал алынгандан кийинки үч айдын ичинде жайылтылат.

13. а) Макулдашып жаткан ар бир Жогорку Даражалуу Тарап ушул Протоколду жеке өзүнүн атынан же ошол Тарап эл аралык мамилелерде көрсөткөн каалаган аймактын атынан депонирлей алат;

б) денонсациялоо Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директоруна жазуу түрүндө билдирилүүгө тийиш;

с) денонсациялоо бул тууралуу документ алынгандан кийинки бир жылдан ары күчүнө кирет. Эгерде бирок, денонсациялаган Тарап ошол бир жыл өткөндөн кийин куралдуу кагылышкан катышып калган болсо, денонсациялоонун аракети согуш аракеттери аяктагыча же жок дегенде

маданий байлыктарды алар чыгарылып кеткен өлкөгө кайтарып берүү боюнча операциялар аяктагыча токтотулуп турат.

14. Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору ратификациялоо, кошулуу жана Протоколго карата 7, 8 жана 15-пункттарда аталган ондоолордун кабыл алынышы, ошондой эле иретине жараша 12 жана 13-пункттарда каралган нота берүү жана денонсациялоо жөнүндөгү да бардык документтердин тапшырылгандыгы жөнүндө 6 жана 8-пункттарда көрсөтүлгөн мамлекеттерге, ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмуна билдирет.

15. а) Ушул Протокол эгерде Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын үчтөн биринен ашык бөлүгү талап кылса, кайра каралышы мүмкүн;

б) бул максатта Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору Конференцияны чакырат;

с) ушул Протоколго ондоолор алар Конференцияга катышкан Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптар бир добуштан кабыл алангандан кийин күчүнө кирет;

д) б жана с пунктчаларында айтылган Конференция тарабынан ушул Протоколго ондоолорду Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын кабыл алышы Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директоруна официалдуу документти көрсөтүү аркылуу ишке ашырылат;

е) ушул Протоколго карата ондоолор күчүнө киргенден кийин ушундай жол менен ондолгон Протокол гана ратификациялоо жана кошулуу үчүн ачык бойдон калат.

Бириккен Улуттар Уюмунун Уставынын 102-статьясына ылайык ушул Протокол Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору тарабынан Бириккен Улуттар Уюмунун Секретариатында катталат.

Ушуну күбөлөндүрүү иретинде төмөндө тийиштүү түрдө укук берилген адамдар ушул Протоколго кол коюшту.

1954-жылдын 14-майында Гаагада англис, испан, орус жана француз тилдеринде жалгыз нускада жасалып, мында тексттердин төртөө тең бирдей күчкө ээ. Бул нуска Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча архивинде сакталат жана анын ырасталган көчүрмөлөрү 6 жана 8-пункттарда аталган бардык мамлекеттерге, ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмуна жиберилет.

РЕЗОЛЮЦИЯЛАР

1-Резолюция

Конференция Бириккен Улуттар Уюмунун укуктуу органдары Бириккен Улуттар Уюмунун Уставына ылайык жасалган согшун аракеттери болгон учурларда Бириккен Улуттар мындай аракеттерге катышкан куралдуу күчтөр ушул Конвенциянын жоболорун колдонушун каалайт.

II-Резолюция

Конференция Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын ар бири өзү Конвенцияга кошулган учурдан баштап, өзүлөрүнүн конституциялык жана администрациялык системаларында эстеликтерди коргоо кызматтарынын, археологиялык кызматтардын, музейлердин ж.у.с., Генералдык штабдын өкүлү, Тышкы иштер министрлигинин өкүлү, эл аралык

укук боюнча адис же Конвенция тарабынан камтылуучу тармактарда иштеген башка үч мүчө сыяктуу жооптуу кызматкерлердин чектелүү санынан турган улуттук Кеңеш берүү Комитетин түзүшүн каалайт.

Маданий байлыктарды камокрдукка алган улуттук мекемелерди карамагына алган министрликтин же жооптуу кызматкердин жетекчилиги астында иштөөчү бул комитет атап айтканда төмөнкүдөй милдеттерди аткара алат:

а) Өкмөткө конвенцияны тынч мезгилде куралдуу кагылыш учурунда колдонуш үчүн зарыл болгон мыйзамдык, техникалык жана аскердик түрдөгү чаралар жөнүндө кеңеш берүү;

б) мындай кагылыш чыкканда же ал сөзсүз болоордо өзүнүн улуттук аймагында же башка өлкөлөрдүн аймагында жайгашкан маданий байлыктар Конвенциянын жоболоруна ылайык өлкөнүн куралдуу күчтөрүнүн урматтоосунан жана коргоосунан пайдаланышы тууралуу Өкмөткө кеңеш берүү;

в) Өкмөттүн макулдугу боюнча ушул сыяктуу башка улуттук комитеттер жана каалаган эл аралык укуктуу орган менен байланышты жана кызмтташунун камсыз кылуу.

III-Резолюция

Конференция Бириккен Улуттар Уюмунун билим берүү, илим жана маданий маселелер боюнча Башкы директору маданий байлыктарды коргоо жөнүндөгү Конвенция күчүнө киргенден кийин куралдуу кагылыш болгон учурда Макулдашып жаткан Жогорку Даражалуу Тараптардын кеңешмесин мүмкүн болушунча тезирээк чакырышын каалайт.